

ВЕЛИКА СРБИЈА

LA GRANDE SERBIE

БРОЈ 10 сант.

Директор А. ЈОВАНОВИЋ

БРОЈ 10 сант.

НЕМАЧКА ЗАВОЈЕВАЊА И МИР

Данас, када се по целом свету говори о миру, услед чега проистичу разнолики коментари, верзије и закључци, с правом се можемо упитати да ли је могуће предпоставити да може доћи до мира под оваквим околностима у којима се сада налазе обе ратујуће силе.

Овај рат су изазвали империјалистички мотиви Германаца, који су се за ту сврху спремали, организовали и наоружавали преко четири деценије и када су мислили да је дошао очекивани момент, они су у друштву својих савезника или боље сателита, са свом енергијом, жестином и жучношћу одпочели овај велики и крвави рат у циљу покоренја Европе и завојевања целог света. И природно је да су се томе бруталном чину успротивили сви народи чији су витални интереси тангирани услед чега је искрсао овај велики и један од најстрашнијих светских ратова за који зна људска повест.

Тако су се поделили народи Европе на две групе, на оне који оличавају средњовековну грубу силу, која тежи за господством, покоренјем и ропством других народа, чиме се негирају све тековине савремене цивилизације и науке и на групе држава и народа, које су у овој борби истакли и прокламовали најосвештанија начела опште слободе и људске правде за све народе, који су својом егзистенцијом стекли право да се самостално и у границама својих способности, развијају под заштитом међународних уговора и конвенција.

Централне државе користећи се својом ранијом спремом, а специјално својим географским положајем, постигоше у току двогодишњег ратовања извесне користи, али према споредним чињеницама; то су мале државе. Међутим за време вођења ратовања циљ сваке стране је уништење главне непријатељске силе чиме се после постижу све користи које проистичу од тога. Отуда ви-

димо да победник вазда тежи за тим да пронађе, уништи и са борбеног фронта елиминише главне војне снаге свога противника, али ако бацимо само један летимичан поглед на досадање резултате наших непријатеља, констатоваћемо ова факта. Руска, енглеска, француска и италијанска војска, главни фактори у решавању овог великог рата, стоје према непријатељу, потпуно читаве и спремне да у одређеном тренутку манифестују своју одлучну вољу и силу.

Немачка је, према томе промашила свој задатак. Јер главни циљ није постигнут, Европа није савладана, нити су германском царству прибављене богате колоније, због којих је поведена ова крвава борба. И према томе Немци су одавно појмили да је узалудно свако

продужавање рата, услед чега су понудили совјим супарницима частан мир! Тиме су истовремено хтели постићи двојак користи. Прво да прекрте бесциљно проливање крви и друго да по закључењу мира покушају формацију других савеза који би им омогућили да у скорој будућности, ипак постигну своје историске тежње. Другим речима тежња немачке војске је да одложи овај рат за извесно време, пошто се је увидело да је свака даља ратна акција не само излишна, штетна већ и катастрофална по немачке државне и националне интересе.

Наши су Савезници добро појмили, учили и правилно оценили тај немачки гест, услед чега су се решили да са већом солидарношћу, одлучношћу и енергијом наставе борбу све донде, док се не постигне крајњи циљ рата: победа и триумф правде.

ПОД БУГАРСКИМ ЈАРМОМ

IX

Пошто су поубијали оне који су по њиховом схватању најопаснији — организација је приступила интернирању грађана из Битола. Наравно да су претходно до голе душе опљачкани, а породице им до просјачког штапа доведене. Из Битола су најпре интернирани: Михаило Ановић, Лазар Јовановић, Петар Пешурка, Христодуло, Таки Пешурка, Др. Христидис, Др. Нака, Др. Дува, а доцније: Гико Илија, директор румунске гимназије, Борђе Зука, Василах Нака, Тома Ковстанденеско, Петар Керстеди, Зиси Папас, Коста Шкодровић, Митар Јововић, Крста Петровић, Попу Никола, Јован Марковић, Трпе Костић, Јанко Илић, Ванђел Константинеско, Леовида Никелао, Петар Ивановић, Тоде Марковић, Наум Мајмука, Поп Дмитрије, Поп Тодор, Поп Јефтимје, Горчо Талевић, Горча Лну, Тоде Пантовић, Петар Бешлић, Дмитрије Нечу, апотекар, Др. Сима Берберовић, Коста Белмоћ, Борђе Назам, Манаши, Стојче Давори и Таће Дербари. Из оближњих села за које се могло сазнати ухапшени су па протерани: Риста Трајановић, Недељко Трајковић, Тоде Србиновић, Димо Трајковић, Борђе Трајковић, Атанас Божиновић, Трајан Стојковић, Коте Стојко

вић, Риста Стојковић (браћа), Јанко Трпковић, Илија Јоксимовић, Петар Вељановић, Илија Намумовић, Марко Пзовић. Ово је списак интернираних битолчана и селака из најближњих села пре бугарског бегства из Битола. Број је несумњив, а тачно ће се моћи утврдити тек доцније. Но Бугари су из самог Битола преко 700 грађана насилно са собом одвели. Омање групе комита уочи њиховог бегства из Битола посела су све важније улице и како је који грађанин наилазио одводили су га у начелство, а одатле у већим групама у правцу Прилепа. Многе породице ни данас не знају да ли су им хранители живи, или не. Пре свега Бугари су под изговором да кулуче све што је мушко а сиромашније отерали код села Могиле и Кукуречана ради копања ровова. Ти су после од Битола одсечени били. Њих двадесеторо рече се да побегну и десетак их је успело, а остали су поубијани. Они причају да под корбачем раде дану и ноћу, а да по четри дана нису ни парче хлеба добили. Бугарски војници, веле, добијају сваког трећег дана по један омањи хлеб, те је велико негодовање код војске.

Кад поменуемо бугарску војску, неће бити без интереса да изнесемо шта о њој причају би-

тољчани. Услед нашег повлачења Бугари су били осиромашнени. Њихови официри су препуни хвала, а њихов сваки војник најмање је по десет глава српских или француских посекао. То је трајало месецима. Бугарски војници којима је причано да су Срби побачани у море и да их нема више били су јако забезекнути кад су чули да су Срби стигли у Солун. Код њих је овладао право запрепашћење. Висе су се разне проносиле. Неки су говорили како их има 250.000, а неки 150.000, тек су сви веровали да их је много. Тврдило се како су угојени и обучени, па још да носе неке кошуле од челика, да их куршум не може пробити.

Страх је овај био. Официри бугарски морали су читаву предавања свакодневно држати и раувверавати војнике да је то лаж. Моментално су имали успеха, али кад се чуло да су Срби дошли на положаје у њиховој близини — страху најје било краја.

Генерал Војачијев је лично вршио смотру и војницима причао да се Срба не боје, јер то нису људи, већ само сенке, о чему ће се уверити. Дође до сукоба. Војачијев изда наредбу за напад. Борба отпоче са претстражама и Бугари су у почетку ликовали. Но после Горничева код војске наста преокрет у мишљењу. Рањени бугарски војници причали су чуда о српској војсци и њеној артиљерији. Тврдили су како то нису они први Срби, већ да је сваки по два метра висок, да су праве колосије, а да су као рисови и невалмашни у јунаштву. То су понављали и њихови, нарочито резервни, официри. Читаве чете одређене да иду на положај према Србима, стазивале су послушност, те је свакога дана било стрелјања. Једног је дана само стрелјано седамнаест бугарских војника и два официра. Кад су једном спроводили четри војника на стрелјање — они су јавно викали: »Свеједно, ако нас на убијете ви, убиће нас она тамо« — показујући у правцу српског фронта. Бугари су силно гњурили, а нарочито официри.

Било је дана кад је сахрањивано код св. Недеље по четрнаест бугарских официра.

Од две стотине кадета, који су, на десет дана пре бегства, из Скопља дошли, где су учале курс за резервне официре — њих је тридесет и осам остало, а друга су сви изгинули. Под наредница и каптара аванзонала за официре, јер су последњи страшно покочени. Битољчани, који све ово причају, веле: Да није Немца који позва Буга-

ПРЕТПЛАТА ГЛАСНИКА:

Месечно 3 франка, тромесечно 9 франка, годишње 36 франка

ЦЕНА ОГЛАСИМА:

Одјек огласи 0.20 франка од петог реда, већи огласи по погодби. Новац се подлаже државним комесарима и дипломатским властима.

ЛИСТ ИЗДАЈИ СВАКИ ДАН ПО ПОДНЕ

Пошту слати преко Краљ. Срп. Генерал. Консулата у Солуну.

РУКОПИСИ СЕ НЕ ВРАЋАЈУ

Стар редакције Коломбо улица бр. 33 Salonique

Поједани бројеви се могу добити у Солуну код агенције „Друштво грчко штампе“ улица Буларомтон бр. 5, баку главне поште.

ра стоје са митраљезима и топовима, не би неко Бугаре до Софије могао задржати. »Цара« и Радославова на сва уста грде, јер су их сви на касацину, за немачке наре извели. О Немцима се најгоре изражавају, јер су увек у резерви а Бугари напред. Немци пак, о Бугарима са презрењем говоре.

И једни и други увиђају, хвале и признају српско јунаштво и пожртвовање.

Б.

ГРЧКА ШТАМПА

„Неологос“: Ако Уилсонова иницијатива долази као последица немачких предлога, онда се не може имати никаква нада на успех. Али ће можда постићи свој циљ, ако иде за тим да и Савезници ублаже своје услове пошто дабоже има доказе да је Немачка већ ублажила своје, те тако успе да пронађе терен за споразум на основи узајамних попуштања.

Савезници нису никада ишли за освајањима, ни за потчињавањем малих народа, нити за фанатичком превлашћу у Европи. Њихов је посао од августа 1914. био да се бране од једног дрског, бестидног и безобразног (»афталис«) напада који је Немачка са својим савезницима одавно припремала. И ова одбрана савезничка најје била у почетку припремљена, Русија и Француска биле су толико неспремне да би Немци успели да заузму Париз да није било битке на Марни, а стигли би извесно до Кијева да нису бескрајне степе биле најбољи савезник Русије.

Али од немачке најезде колико на западној толико и на источној позорници ратној, невоља је постала лекција, и оно што је у почетку учинио патриотизам то је довршила брза и методична припрема, чије резултате данас видимо у отпору савезничком на местима где се још нису потпуно спремили и у њиховој нападној сили тамо где су се савршено спремили.

Данашњи положај Савезника није онакав какав га је представила Виљемова дневна заповест војсци, већ напротив, тек после двогодишњег ратовања, ратујући и спремајући се, Савезници су успели да стигну тамо где је немачки милитаризам био стигао још за време мира. Пред таквим стањем ствари, дакле, пред изјекначењем снага колико на западном фронту где место одбране видимо напад, толико и на источној где периодично руско напредовање повраћа изгубљено земљиште и продире на непријатељ-

ско, на балканском где одлучна војска Сарајева повраћа Битољу и напредује споро али чврсто, и на талијанском где Италијани још од маја напредују, — пред таквом ситуацијом дужност је Споразума да настави рат, сем ако буде задовољен бар у главним линијама и ако успе да Немачку учини потпуно безбашном како за зараћене државе тако и за све људство.

Ако би Немачка са својим савезницима примила ову основу, и ако догму о народностима усвоји као начело по коме се има нацртати будућа карта Европе, не сумњамо никако да се Споразум неће много противити умјерену свјетом. Последњи говори Лојда Џорџа, Бријана и Соњаја потврђују ову истину.

Пол Луј

СА РАТНИХ ФРОНТОВА

Француски коминике

Париз 13. децембра

Француске мале претходне јединице одбиле су бомбама један немачки препад јужно од Авра. Северо западно од Коа један је француски одред прокро у немачки ров близу друма који води за Амјенс. Немци су се разбегли препривши губитке.

На десној обали Мезе јака артиљеријска ватра.

На фронту Соме француски су пилоти оборили три немачка аероплана.

Препрошле ноћи једна француска ескадрила аероплана бомбардовала је авијатичарску немачку станицу код Врење као и депое муниције у Атиу и Енемен-у.

Солунски фронт. — Врло јака артиљеријска борба у области северно од Битоља.

Италијански коминике

Рим, 13. дец.

На фронту Трентина артиљеријска ватра. Наша је артиљерија разјурила непријатељске групе радника у зони Пасубија и Астика. На фронту Јулијанских Алпи густа је магла парализовала артиљеријску акцију и олакшала операције извиђача.

Руски коминике

Петроград, 13. децембра.

На реци Бастрица у области Стари-Лисец наше су извиђачке мале успеша, заробиле војнике, пушаче и ручне бомбе.

На Карпатама, на границама Молдавије у области северно од долина Узе непријатељ је покушао да заузме брда која смо заузели раније. Одбијени су сви непријатељски противнапади и непријатељ је претрпео велике губитке. Положаја су покривена лешевима. У току дана заробили смо 9 официра и 218

војника, заробили 2 митраљеза и једну машину за бацање бомба.

Румунски фронт. — У области долина Касиноа и у брдима Вранчеза непријатељ напао и где где је потиснуо Румуне. Још изјутра 11. децембра непријатељска тенка и лава артиљерија тукла је оторчено наше трупе код Бузек Рамничезу и у области Сахарчуд-Баленчеу. После бомбардовања непријатељ је заузео... Наше су трупе евакуисале Изачеу и Туачеу. Непријатељ је заузео ова два места.

Бенглески коминике

Лондон, 13. дец.

Египат. — Примили смо следеће податке о борби од 10. децембра. Целокупан број заробљеника износи 1130 људи заробљених смо велику количину пушача и муниције. Непријатељски губитци су огромни. Наши аероплани наносе велику штету непријатељу.

Македонски фронт. — На фронту код Дојрана наше су трупе завршиле успешан препад на главну непријатељску линију између Дојрана и Должели. Непријатељ је претрпео озбиљне губитке.

Немачке намере

Лондон, 13. децембра.

Војни критичари прате врло пажљиво војне операције Бугара и Немаца у правцу Браиле. Они мисле да је циљ генерала Макензена да заузме варош Браилу како би предузео надирање ка Бесаребији. Али су војни критичари мишљења да ће овај план од великог гашања изићи на велике тешкоће: прво због тога што Руси свакодневно вишу велика појачања и друго због тога што би немачке трупе врло уморне операцијама, могле врло тешко дати један нов напор.

СПОРАЗУМ И ТРЧКА

Изјаве у енглеском Доњем Дому

Лондон, 13. дец.

У одговору на интерпелацију о кризи у Грчкој, лорд Роберт Чечил дао је у Доњем Дому ову изјаву:

»Обзиром на неоправдан и неочекиван напад грчких трупа на споразумне контингенте, Силе из Споразума решиле су, да ово питање постане на нову основу.

Енглески посланик у Атини добио је наредбу да стави до знања атинској влади, да тражена предаја батерија није довољна сатисфакција за извршени атентат.

О истом предмету г. Балфур је изјавио:

»Када су владе Сила из Споразума упутиле грчкој влади 1. децембра ултиматум, имале су у виду првенствено безбедност Источне Војске. Сада проучавају питање постављања нових захтева. Ту се, на сваки начин, подразумева и потреба, да се ослободе политички приговорници и да се свима обезбеди накнада за све претрпљене штете. Посланик Велике Британије добио је инструкције за сузбијање лажних гласова, који се протурају у Атини противу г. Венизелоса.

НОТА ВИЛЗОНОВА

Коментари франц. штампе

Париз, 13. децембра

Француска штампа посвећује дугачке коментаре поводом ноте председника Вилзона. Мање више сви листови једнодушно протестују против асимилације коју је нота учинила између две ратујуће стране.

«Журнал де Деба»: «Ми смо протествовали, протестујемо и протествоваћемо енергично, тако да ни један војни догађај не може да спори, да смо ми били жртва једне унапред смислене страшне агресије. Србија која је била изговор да европски рат отпочне, и Белгија, чије је брзо покоренење требало да прибави велики успех Немцима, биле су

прегажене и стављене у ропство. Највећи уговори, које су многе и Сједињене Државе потписале, поцељани су. Како је г. Вилзон, шеф једне државе правних и пацифиста, могао да се обрати једним истим термом жртавама и делатима. Неутрални нису налазили за сходно да подигну глас у моменту када је почео рат у Европи.

Данас ми не желимо да дајемо објашњења о успостављању мира, под истим условима као и нападачи. Аустрија и Немачка оствориле су непријатељства према томе оне треба да изнесу циљеве рата и услове за мир. Ми се бранимо. Наши се услови могу лако погодити. Они су више пута објављени. Потпуно повраћање заузетих територија, накнада за штете које су учинене, сигурне гаранције да се у будуће не десе нове агресије.

«Либерте»: Где може наћи гаранције председник Сједињених Држава, који хоће да протежи слабе народе, да се поново Србија не прегизи и гаранције атентата против Белгије?

«Пти Журнал»: Г. Вилзон је узурпирао Савезнике, јер није водео разлику између држава које су проузроковале рат и оних које су се браниле од нападача.

«Фегаро»: Јавно мишљење француско сачуваће своје достојанство и одбациће један подло и лажан мир.

«Еко де Пари»: Надајмо се да Вилзонска нота обележава почетак једног корисног разговора. Потребно је да се све искрено пацифистичке владе сконцентрирају и изаберу средство како да допринели да будући мир буде дуготрајан.

«Журнал» изражава бојазност да племените концесије г. Вилзона не постигну свој циљ јер Савезници мисле да се будући мир може осигурати једино поразом Немачке.

«Иманите»: Нота ће имати легитиман одјек. Договарајући се при давању одговора, Савезници ће водити рачуна о напору који је потребан за рат и биће свесни да речи нису одстраниле европски конфликт.

«Евенеман»: Вилзон није у стању да опази тамницу и сплетке. Он не чује узвик глади мученика.

«Виктор» (Херве): Циљ рата је да се освете многобројне жртве, да се војним поразом понизи пруски милитаризам, да се осигурају територијалне и друге гаранције

да би се у будуће избегли слични ужаси.

Остали листови пишу да ће одговор Француске на ноту председника Вилзона бити одлучан. Француска ће казати да не може отпочети преговоре за све време док непријатељ поседује нашу земљу.

ШВАЈЦАРСКА НОТА

Коментари франц. штампе

Париз, 13. децембра.

Швајцарска се нота коментарише врло учтиво с обзиром на дуг захвалности која Француска има према Швајцарској. Ипак новине бележе извесно чуђење да једна земља, која је тако тесно умешана у конфликт, падне у исте погрешке у оцени као и Америка!

«Панон» пише у „Малом Журналу“: „Ова племенита и мала земља, околена са свих страна зараћеним противницима и која се боји да се са њом не поступи, може бити, као са Белгијом, од стране оних којима мале државе сметају, жели, то се може разумети, да престану непријатељства.

Вена је жеља тако јака да се у Швајцарској помислило да се она може остварити. Али Француска која није хтела рат, зна да има сујестије које јој нена част и њени интереса забрањују да слуша.

На швајцарску ноту исту се правити исте принципијелне примедбе које је изазвала и америчка. Све новине признају великодушне идеје које су инспирисале владу у Берну и ону у Вашингтону.

«Тан» пише: «Питање о одговорности доминира мир, као што доминира рат. Оно ће доминирати не само дух него тако исто и клаузуле. Или ће мир бити организован противу сваког могућег повратка агресије, или неће бити. Или ће мир дати Европи и свету гаранције које су им недостајале у 1914. г. противу немачког злочина, или ће још бити без трајања. Не хтевши напасати у својој ноти ову велику моралну истину, Сједињене Државе и Швајцарска, као и оне које би америчку ноту узеле за свој рачун, унапред би се осудиле на немоћ.

Данашњи рат није само сукоб сила него је он тако исто и сукоб савести. Пошто нам је да-

ФЕЛТОН

Анри де Рењије
академик

ЕМИЛ ФЕРХЕРЕН

Упознао сам Емила Ферхерена пре него што је увенчан славом и обасут великим дивљењем које је произвео његов силни геније који га представља као најизразитију фигуру савремене поезије. Неумрлог песника повећерја и црних Буктиња срео сам први пут за време једне конференције у Брислу. У то доба Ферхерен бејаше завршио са публиковањем његове смеле и тужне лиричке трилогије која је изражавала метафизичку борбу и духовни страх који су обузимају душу песничкову.

Циклус поете у том времену

када су морални бол и досада сваке врсте муњили његово биће, одговарао је потпуно карактеру његовог дела.

Слика првог мог сусрета са њим је још свежа. Он је био мршав, потамнелог и пуног бола лица, крутих фламанских бркова а његове изражите и дубоке погледа очи изражавале су енергију и вољу које одлучност теста и јак звонки глас појачавају. Будуће дело у свом потпуном сјају и величини, огледало се у том жарком и изразитом погледу под великим и маслићаким челом. Интелектуална способност,

покрећена бурним догађајима из живота почела је да се јако развија.

Огромна је разлика између Ферхерена од пре 25 година и оного кога гледамо јуче у самртничком одру, кога је неумитна смрт лишила нашег дивљења и нашег пријатељства. Какав је колосалан напредак обдарени човек из године у годину чинио својим радом и развићем једне од најсилнијих постских способности!!

Тај је дар неумитни песник имао још у своје почетку. Та се његова силна способност најбоље види у хармоничним и јасним стиховима његових „Калуђера“, као и у свима његовим славним делима. Тај дар, који је учинио да Ферхерен постане велики песник, изненађујући творац сли-

ка и ритма, евокатор чудновате силе, метнуо је песник на службу своје универзалне и силне љубави према животу. То је та дивна виталност која ствара на речиту лепоту у његовим песмама. Она им даје магичан тон и ствара...

Јер је тај песник једновремено био реалиста и идеалиста? Реалиста, јер је имао способност за живописно посматрање, штудирао социјална питања, понављао је модеран свет, и интересовао се за механичне и органске манифестације садање цивилизације. Пошто је снабдео своју имажинацију реалним сликама, он деформира и повећава стварност како би изражавала визију ужаса или лепоте, узбуђења или изненађења како би пружила драмски или лирски карактер. Онда је приказ прелазно у алегорију

и читаоци су се покоравали његовим личним магичким правима.

Сва дела овог великог песника имају за основу естетички принцип. Он је искрени евокатор једне стварности која је деформисана Његова су дела израз најплеменитијих полета и најузвишенијих идеја. У њима су дубоко оцртана велика љубав и велико сажаљење за човечанство и мушка нежност према отаџбини. Она нам откривају целу његову душу, његове страсне поступке, његове племените утопије, његове величанствене визије и најјед његова интимна осећања.

Да би написао дела Ферхерен је себи створио језик који је њему својствен, оригиналан по разноврсности речи, по смелости у синтакси. Он је сву своју способност употребио да његов језик

нас из Вашингтона и Берна упу-
тени један апел, који нас ставља
на исту ногу са непријатељем,
благодарећи вештачком незнању
порекала рата, наступио је тре-
нутак да гласно кажемо нашу
вечиту тежњу за правом, које су
централне царевине хтеле да при-
несу на жртву.

Швајцарска нас подсећа на
тешко рањене, који су се вратили
у отаџбину, на сакате, рање-
нике, на неизлечиве, које она
већ две године великодушно не-
гује и пита: „Је ли дошао час
мира? У име наших на бојном
пољу палих, рањених јунака и
у име наших патњи, ми одгова-
рамо: Не. Да не би толике жр-
тве постале некорисне, да не би
јучерашње и данашње патње из-
невериле будућу безбедност, ми
одбацујемо хипокритни и пре-
времени мир. Он је потребан о-
нима који нам кажу: „Одмор вас
позива“. Ми одговарамо: „Ми вр-
ним своју дужност, није се
Француска тукла сада први пут
за једну идеју.“

„Журнал де Деба“ пише:
„Швајцарска као камерачка нота
изјављују жељу да међународни
споразуми гарантују мир у бу-
дуће Али зашто она не говори
о прошлим споразумима? Они су
били закључени у најсвечанијој
форми потписа и печата аутен-
тичних. Како би нови споразуми
имали већу вредност од старих
и зашто би изненада нападнуте
брисане, у жељу мира, одлучиле
данас да положе оружје и да
предаду своју судбину таквој
истој хартији коју су потписали
исте стране.“

НОТА ВИЛЗОНОВА

— Коментари немачке
штампе —

Лондон, 13. дец.
Телеграми из Амстердама јав-
љају, да су први коментари не-
мачке штампе поводом Вилзоно-
ве ноте били врло жучни.

„Келвине Фолкс Цајтунг“ и
„Келвине Цајтунг“ нарочито су
огорчено писали против ноте.

Они оптужују председника што
ради у интересу Велике Брита-
није и што жели да се рат оконча,
а то стога, што је Америка
пласирала св свој новац у по-
словне сила Споразума, те да би
ове добиле боље услове, како би
доцније, као њени дужници, мо-
гле испунити све финансијске оба-
везе према њој.

буде што изразити.

Бити изразит, јасан, јесте стал
на брета песничкова. Да би што
експресивнији био напушта упо-
требу класичних стихова и по-
води се за својим лепим смислом
ритма. Он тужи, шапуће или
пева, али се увек управа по
потребној хармонији.

Четрдесет година непрекидног
рада нису могле да исцрпе силан
полет покојног Ферхербана. По-
сле периода бојаљивости и бол-
не меланхолије, које сам мало
горе изнео, Ферхербан је нашао
прави пут. Успех је он ценио
али се никад њиме није гордио.
Овај је такође био и онда
када је он достигао врхунац
одеље. Овај је велики песник
био најпростији и најенергич-
нији од људи свеног и пле-
менитог срца. Он је уживао у

Овако је, мање више, писала
цеда штампа. Неки су листови
ишли тако далеко, да су тврдили,
да председник том нотом хоће
да загрози Немачкој ратом.

Доцније су коментари немач-
ке штампе променили форму. Би-
ла је велика промена у тову, што
доказује, да немачки народ жели
да се закључи мир.

„Келвине Цајтунг“ говори са
великом резервом и не даје ни-
какву оцену у погледу инајја-
твие председника Вилсона.

„Локал Анцајгер“: Председник
Вилзон може бити сигуран да ће
немачка влада озбиљно размотри

ДНЕВНЕ ВЕСТИ

Одговор Савезника.

Париски „Пети Паризијен“
јавља, да ће одговор Савезника
на ноту Централних Сила бити
ускоро предат. Одговор неће би-
ти опширан, и он ће садржавати
оптужбу и одредити тачно од-
говорност Централних Сила.

Интервенција Америке.

Лондонски „Дејли Мел“ пише:
Американци, настани у Лон-
дону, мисле да г. Вилсон не жели
заступати на Савезнике ни Не-
мачку, и да је повод његовом ко-
раку у томе, што Америка пред-
виђа своју интервенцију у рату,
ако се овај и даље продужи.

Претресања ноте Вилзонове

Париски лист „Еко де Парис“
известити је из Лондона да је
Лојд Џорџ претресао садржину но-
те председника Вилсона са пред-
ставницима савезничких земаља.

Женева и мир.

Добро обавештени кругови, у
Женеви, који су сви добро на-
клоњени према Споразуму, миш-
лења су, да су изгледи за мир,
према предлозима немачким или
предлогу Вилсоновом, готови ни-
какви.

Глад у Аустрији.

Бечки „Цајт“ доноси извештај
д-ра Хоровина, министра намир-
ница у Аустрији, у коме овај
тврди, да је последњих месеца
оскудница у животним намирни-
цама достигла невероватне раз-
мере и да задаје велику брину
за будућност. Становништво о-
скудева осетно и пранућено је
да се у будуће храни врло рђаво-
м храном. Месо и жито готово
потпуно недостају. Услед тога

негову ноту. Немачки ће на-
род такође испитати занимљиво
шта захтева така иницијатива
Остали листови пишу од при-
лике следеће:

Без сумње да је интервенција
сваке неутралне државе која ра-
ди за један трајан мир, са задо-
вољством примљена. Сједињене
државе раде на томе да се пре-
стане са проливањем крви.

Председник Вилсон је интер-
венисао у моменту када је веро-
ватно наша пацифистичка акци-
ја приспела на једну мртву тачку.

„Форверц“ пише: Мир је у по-
крету. Нота председника Вилсо-
на то доказује.

наступиле су многе болести сто-
мака. Уопште, ситуација је не-
издржљива.

Против глади.

Атински листови доводе миш-
лење централне комисије за
снабдевање о раздавању хлеба
и установавању нарочитих га-
рата. Штампане се тр ди, по јед-
ној латој наредби, да умири
становништво, уверавајући га
да ће се безусловном штедњом
мећа ублажити тешко стање.

Неутрална оцена.

Амстердамски „Телеграф“ ова-
ко оцењује Вилсонову ноту: „Она
је тако мало тактична као да је
написана у Вилхелмстрасе; може
се сумњати да је Вилсон несхват-
љивом невештином дефинитивно
компромитовао народну ствар.“

На знање.

Радиони и раднице српске
избеглице могу добити посао око
иерађавања грудњака. За састав-
љање, за пуњење, за штеповање,
пришвања гајтана и дугмета,
Обратити се у Еревину фабрику
или канцеларију Браће М. Ал-
калаја иза грчке Народне Банке
до филијале Атинске Банке.

Објава.

Према закону о поступању
са лицима која избегавају вој-
ну обавезу и наређењу Госпо-
дина Министра Војног ФБО Бр.
38519 од 30 октобра т. г. обо-
је оштампано у Српским Но-
винама бр. 99 од 24 новембра
т. год. позивају се сва лица,
којих се тиче, да представу овој
регрутној комисији на преглед,
најдаље до 3. јануара идуће го-
дине.

Комисија ради сваког дана од
8—12 пре и од 3—5 часова по
подне, у згради Срп. Генералног
Консулата у Солуну.

Из канцеларије Српске Регрут-
не Комисије у Солуну 8. децем-
бра 1916 год. КБр. 1257. Пред-
седник комисије пуковник, А.
Радовановић.

Тражи се.

За угледног самца елегантна
заседна соба са добрим намешта-
јем и електричним осветљењем, а
по могућству и купателом на леп-
шем месту вароши, нарочито у
центру.

Обратити се с понудама редак-
цији „Велике Србије“ улица Ко-
ломбо 33.

Изгубљен сандук.

Приликом доласка српских из-
беглица из Волоса изгубљен је на
овд. пристанишној царинарници
један сандук са стварима гђе
Регине Ј. Мавдил.

Моли се онај, код кога се сан-
дук налази, или ко зна што о
њему, да извести канцеларију Вла-
дених Комесара. 1—3

ПОСЛЕДЊЕ ВЕСТИ

Са нашег фронта

— Српски званични извештај —
Солун, 13. децембра
12. децембра обострана арти-
љеријска ватра која је местимич-
но постигла велику интензивност.
Пешадијске акције није било.

Конференција неутралних

Берн, 13. дец.
„Церихер Пост“ јавља, да су
представници скандинавских др-
жава у Берну предузели кораке
код швајцарског федералног Са-
вета ради држања једне конфе-
ренције неутралних држава у
Берну. (Радио).

Изјава генерала Руског

Лондон, 13. дец.
Генерал Руски изјавио је до
писанику „Дејли Мел“: „Сма-
трајте да је овде свуда црста
одлучност, да се одбје Немцима
примирје, које им је тако потре-
бно и да смо решени наставити
рат до победе.“ (Радио).

Канцеларов говор

Церих, 13. дец.
„Берлинер Тагеблат“ потвр-
ђује, да се се рајхстаг састати у
другој половини јануара и да ће
канцелар дати одговор на ноту
Четворног Споразума односно
предлога мира. (Радио).

Швајцарска нота

Париз, 13. дец.

У ноти, коју је јуче предала
зарађеним државним, швајцарска
влада правда своју одлуку мо-
ралном и материјалном штетом,
коју је рат нанео њеним интере-
сима. У ноти се вели: „Швајцар-
ска је готова, да припомогне сва-
ма својим слабым снагама, да се
чини крај ратним недаћама. Она
би била срећна, да може у скром-
ној мери радити на зближавању
народа и успостављењу трајнога
мира. (Радио).“

САОПШТЕЊА

— Да изводе представити оvd.
Генер. Конзулату ради извесног
саопштења: г. г. М. Крстић ко-
њички поручник и Ј. Будинић из
Далмације по бр. 3661; Даринка
Козаревић по бр. 3664; Андреја
Јовановић 3659; Бранко Михајло-
вић бр. 3655; Алекса Стојано-
вић вој. обвезник 3640 и Велич-
ко Баковић учитељ 2579.

Милан К. Лазић из села Сврач-
ковца, ср. Таковског, да се јави
Драгомиру Матовићу редову на
број поште 227.

— Стојадин Виђентијевић на-
ред. пошта бр. 76 моли да се
известити где се налази његов брат
Милорад Милојевић, наредник,
који је боловао у глав. болници
бр. 38. у Солуну.

ПОШТА
За Србију

— Величко Баковић учитељ,
извештава своју жену Јелену
Крстоваћ — Баковићку, да је про-
читао њен оглас у „Вел Србији“
да јави своју тачну адресу пошто
је на стару адресу писао неко-
лико пута. Да јави како је са-
децом. Одговорити истим путем.

— Николи Ристићу трг. Реко-
вац. Добро сам извештај о нама.
Нека се Ленка јавља картом на
адресу поште бр. 999. Љубомир
М. Петровић медецинар.

— Николи Михајловићу трг.
Јагодина. По вашој карти јав-
љама вам да се о Милутину не
може сазнати ништа. До Скадра
се зна по причању неких али о-
датле се више ништа о њему не
зна ништа га овамо има. Види по-
слах 150 кр. во никаква одгово-
ра. Јавите се. Све вас много по-
здравља и љуби ваш Света.

невероватно поштовање. У њего-
вој драгој Великији њему су ве-
соне и краљевска личноста ука-
зивали велику пажњу. У Фран-
цуској је он био више него уз-
вишени гост, он је био прија-
тељ. Изгледало је да ће он још
дуго живети. Јелан од наших
пријатеља рече ми једнога дана:
„Ферхерел ће живети ко ако и
Виктор Иго“, али се је превари-
о. Као и писац „Казни“ узви-
шени песничко, Ви сте ван наше
меде отидањне, као и он, Ви сте
преживеали тешке моралне бор-
бе, али и као он, Ви ће те у
већи место између смртних који
вечито живе, јер су они били
јелан лео душе једног народа и
одеље јелане отидањне.

Последњи дани у Београду

Последњи новембарски дани све
су суморнији, као што је и дуна
Срблинов. Тих дана паде и снег

у Београду, после тридесет го-
дина Дана све ладније, језа се
обавија око срца. Пред нама је
густи магла; неизвесна будућност.
Црна slutва мора нам душу;
тице злослутнице вјују се над
Београду...

Тих дана су Бугари већ пред
Кавадаром. Већ почнамо да гу-
бимо наду. Народ и власти од
Кавадара пристижу. У Београду
је због тога већа жистов. Са свих
страна пристижу избеглице. О-
пажа се узбуђеност. Сваки је
забринут, сваки само мисли шта
ће бити сутра. У ваздуху се о-
сећа као нека мора; ваздух је
тежак и притискује груди. Возо-
ви промичу за Солун са понеки-
м топим и митралезом. Да ли су
попварени да најне непотребан ма-
теријал? Не зна се, нагађа се.
Евакуише се већ и Неготин и
Кривоплак Свака је нада изгуб-
љена. И већа војна одељења при-
стижу. Заменују их она, која су
била пред њима. Кроз влице
зврје аутомобали са рањеницима.
Превосе их у Солун. Улице пре-

пуне света. Ситна кивша сиши,
дани и ноћи влажне и хладне.
Задрхте. Да ли од зиме или
од неизвесности? При сусрету,
они се погледају и питају: „Шта
ће бити?“

Напушта се Демир Капија и
Струмица. „Милкин вас“ и Ва-
ландово просто очекују неприја-
теља Дугов, недогледаји редови
артиљерије промачу кроз Београ-
ду. За њима пешадија, дугов,
непрелесне колоне. Возови паште
њихов писак продање у срце. Око
срца вам је лежено; само задрхте
и стресете се. Музика свира,
трубе јече, команда одјекује,
чује се бат корак. Гомале гра-
ђана све више и више пристижу
на станицу. Од пртљага не може
да се прође. Возови су препуни
избеглицама. Одлазе... Куда? И
шта ће бити са њима? Бог свети
зна? Још имају само наде у Бога?
Варош се проређује, свет напу-
шта своје огњиште. Већ се по-
јављује гробна тишина. Још се
само чује бат корака, топот ко-
ња и звекет потковица. Смеђали

су се писак машине и јек труба.
Борбе се воде на негорачким
и богданачким положајима Чује
се тикарање митралеза и фијук
пушчаних зрна. Глас смрти при-
ближује се. Војска журно, али у
реду, пролази. Хита ка вардар-
ском мосту. Дуге колоне, од свих
редова војске, отегле се мачуко-
ским путем. У Београду је још
неколико чиновника, који сваку-
шту последне избеглице и матери-
јал. У вароши је тешко, загуш-
љиво, не може да се дисше. Нема
никада. Све је затворено. Пушке
праште више Београду. комите,
ти вестници бугарске
приближују се Београду. Тама
се изадила над Београду. На
станци чека последњи воз. По-
следњи војни одреди хитају по-
ред станице. И последњи писак
поремети гробну тишину. Воз се
крену. Београду је гробле. Ула-
зе хајене.

Виктор Крстић.

ХАРТИЈА ЗА ПИСАЊЕ за трговце, администрацију, адвокате, нотаре — шпартана и нешпартана. Коверти, Упијајућа хартија;

ХАРТИЈА ШТАМПАРСКА за штампање књига и новина, бела и у боји, разне каквоће.

ХАРТИЈА ЗА ПАКОВАЊЕ свих каквоћа, величине и боје, за лакша и тежа паковања.

УЛИЦА ЛЕОНТИС СОФУ БР. 9

БРАЋА КОВО

СПРОТУ ОТОМАНСКЕ БАНКЕ

КАРТОН ОБИЧАН И ФИНИ за правлене кутија и за повез књига и протокола.

КАРТОН БРИСТОЛ бео и у боји за штампање посетница и вредно лепим мустрама.

МАШИНЕ ШТАМПАРСКЕ и КЊИГОВЕЗАЧКЕ, СЛОВА, БОЈЕ новинарске и акцидент.

ЦЕНЕ ИСПОД СВАКЕ КОНКУРЕНЦИЈЕ 17—60

ПРЕПОРУЧУЈУ ВАМ СЕ

најбоље цигарете

„ВЕНИЗЕЛОС“

од 0.50, 0.75 левта и 1 драхме

Продају се свугде

Главна продаја у филијалу „Атлас“ кинес „Бела Кула“
ФАБРИКА УЛИЦА ФРАНК БР. 28—30
129—

СИНОВИ Г. А. БРЕРА И К^О ДТД.

СОЛУН

НАЈВЕЋЕ СТОВАРИШТЕ:

Позамантерије, чарапа, бижутерије, мерица, чипаци, вапталки, платна, мушета. Париских артанала, женске конфекције, гвожђарије и т. д.

— ЦЕНА УТВРЂЕНА —

Продаја на велико и на ситно по истој пени.

ФАБРИКА ЦИГАРЕТА

„НЕСТОС“

НАЈВЕЋА НА ОРИЕНТУ — 500 РАДНИКА

Специјалитети:

Нестос	Киви	Дан. 1.—
„	Глубек	„ 0.80
„	Јаки	„ 0.65
„	Афрос	„ 0.50

Најстарија и највећа радња у Солуну

нове помодне робе

МЕРКАДО ЈЕСИД

улица Венизелос бр. 31.

Припеле су огромне количине МЕКИНТОША за господу и даме, за г. г. пешадјерске и војничке офицере

„IMPERMEABLE“ енглески КВАЛИТЕТ ЕКСТРА

По пени које коључују сваку конкуренцију.

Велики избор женских палета-а од плиша, штофа и т. д. најелегантнији крој по последњој париској моди.

Ове недеље припеле штофови за костиме, велике шаравне од шевоти, табардина и т. д.

ЦЕНЕ СУ СТРОГО УТВРЂЕНЕ. 46—

Штампарија Ахвароне

ВЕЗУВИО

ВИНО ИЗ ВИНОГРАДА
са везувске лаве
— КЉУЧА КРВ КО ЛАВА —
ЦРНО И БЕЛО

у буралма и на врчму, у малу Ираклијева улица бр. 7—сокачић.

Апогерија Гуслар

ПРОДАЈА ВИНА

РАДЊА
М. ПОЛИЧЕВИЋ И КОМП.

добила је велику количину талијанских вина, као: Марсела, харбарато, Везув и бело Дењета. Продаја у флашама по умереним ценама.

Мегалин се налази на кеју 10 франца. Генерал Штаба. 77

Стовариште

израђеног дувана, цигара и цигарета

J. БАСТОС

Чист Хава Естрада-Фина

Ставља на знање својој поштованој војној клијентици да је француска сувена кућа Ј. Бастос отворила стовариште цигара и цигарета у белом пакетици, чиста Хава, нарочито за господу офицере, као и у плави и ружичастим пакетима.

Стовариште се налази у улици Победе (Ники) Бр. 39.

Продаја искључиво само за војничке савезничких армија.

Продаја на велико и на ситно. 20—30

D-R АЛЕКСАНДРИДЕС

специјалиста за унутарње и зовне болести — Управник болнице за заразне болести

Према сваког дана од 11—12 пре и од 5—8 по подне у француској апотеци ул. Франк бр. 35 — у згради француске болнице — и од 2—4 по подне у својој приватној апотеци ул. престола, изградњена Борба бр. 85 — у поредној кући са булеваром краља Константина

Поткожно убризгавање Неопалмарана као и новог француског препарата „Galy“ противу сифилиса. 40—

Атинска Банка

има част известити публици, официре и војнике, као и српске избеглице да је отворила јенку филијалу

у јенку улици која чини угас са „Грчком Народном Банком“ и према улици Венизелос.

По споразуму са Министарством Финансија Краљ. Србије, ова филијала узела је на себе обавезу издавања њиховим породицама у Француској, Алжиру, Гвинеју, Русији, Корзици и свима француским колонијама, у Швајцарској, свима Савезничким и неутралним земљама, као и у свим варошима Србије.

Филијала је узела на себе и све банке операције: Куповину и продају стране монете, емисију кредитних картица; налоге за исплате у свима варошима Грчке, Европе и прекограничних земља; берзанске налоге и исплате купона итд.

Сем тога, по налогу „Српског Црвеног Крста“ примала је на себе депоновање новчаних прилога који су му намењени.

СРПСКА РЕСТОРАЦИЈА ПРВОГА РЕДА ◆◆◆ БЕОГРАД ◆◆◆

Част нам је ставити до знања српској војсци и српској публици, да смо у Солуну, морско пристаниште — кеј, улица Ники 35, отворили

СРПСКУ РЕСТОРАЦИЈУ „БЕОГРАД“

где ће се кувати само српска јела првога реда, јер смо за радњу узели Српкињу куварницу.

Потрудили смо се и набавили чиста природна вина талијанска, француска и грчка а такође и француски и грчки коњак.

Куваћемо чисту српску каву,

Препоручујући се српској војсци и публици, молимо је за посету.

С особитим поштовањем,

Ђира Васић, трг. Београђанин
Баса Златаревић, ресторатер.

2—20

ГОСПОДО! Препоручујемо Вам да и даље пуштите саме цигарете из прве и највеће фабрике цигарета

САЛОНИКА

КАИРО — АЛЕКСАНДРИЈА — СОЛУН

Најбоље и најјуксније цигарете и дуван свих врста.

Награђена првом највећом наградом на изложби у Фигалелфији.

НА ПРОДАЈУ У СВИМА ДУВАНЦИНИЦАМА

Нарочито „Миродато“ и ДУВАН ЗА ЛУЛЕ. 61—90

Српско Трговачко Друштво А. Д.

из Београда.

— СОЛУН —

Улица Победе бр. 11, на кеју до бродског „Пате“ (средњег).

Обавља све банкарске, трговачке и транспортне послове. Брзи обичне и телеграфске новчане исплате за Србију, Швајцарску и све Савезничке државе.

Са положија може новац да нам се упућује поштомским упутницама у свима монетама.

Уз сваку пошиљку треба нам јавити тачну адресу комења новац да се упути.

Према новац на штедњу и чување.

Обавештења бесплатно. 61—

УПРАВА.

Најбоље и најјуксније су

Улица Франк 31 60—2 Солун.

Нова Књижара

МЕШУЛАМ и МАТАРАСО

43 улица Велики Алексадр 43 — Солун.

Велико стовариште свију канцеларијских потреба. Продаја ангро и детаљ.

Препоручује се свима надлештвима и канцеларијама.

Цене најумереније. 60—2

ВЕЛИКОЈ МЕЊАЧКО-БАНКАРСКОЈ РАДЊИ

БАНКА САНТИЕЛА И С. СКАЛЕ

Преко пута Тиринга — СОЛУН — ул. Венизелос 8.

Поверавате ваше мењачке и банкарске послове, јер се одликује својом солидном и кулантном радњом.

Врши све банкарске послове увек тачно и по дневном курсу. 82—

Одговорни уредник М. Тавуларак